

Yleistä

Kaupungin johtamisjärjestelmä- ja organisaatiouudistus vaikuttaa kaupungin ICT:n kokonaisuuteen. ICT:hen kohdistuvien muutosten suunnittelussa ja toteutuksessa ensisijainen tavoite on toiminnan ja palvelujen jatkuvuuden turvaaminen.

ICT:n osalta muutoshallinnan tarve korostuu kolmella osa-alueella: kaupungin tietotekniikan perusinfrastruktuurissa, kaupungin keskistetyissä tietojärjestelmissä sekä hallintokuntien tuki- ja ydintoimintojen tietojärjestelmissä. Muutostarpeet tulevat ajankohtaisiksi edellä mainituilla osa-alueilla vaiheittain. Perusinfrastruktuurin ja keskistettyjen tietojärjestelmien muutosten hallinta ja toteuttaminen on kriittisintä kaupungin perustoimintojen jatkuvuuden kannalta. Nämä toteutetaan pitkälti kanslian toimesta ja ohjauksessa. Virastojen tietojärjestelmien muutostöiden toteutus on virastojen vastuulla. Virastojen tietojärjestelmien muutostöiden hallinta on laaja-alaisuutensa vuoksi haasteellista.

ICT-muutos suunnittelun lähtökohdat

Kaikki tietojärjestelmiin kohdistuvat muutokset eivät ole kriittisiä toteuttaa 1.6.2017 mennessä. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan vain ne muutokset tietojärjestelmiin, jotka ovat kriittisiä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa ei tehdä järjestelmien sulauttamisia tai laajennuksia, tai tulevilla toimialoilla muodostuvia tietojärjestelmien päällekkäisyyksien karsimista. Näitä tehdään vain, mikäli kehittämiselle on pakottava syy tai muu erityinen syy, ja kehittämistoimenpide on tarkoituksenmukaista ja perusteltua toteuttaa tässä yhteydessä eikä sen toteutus uhkaa johtamisjärjestelmä uudistuksen toteutusaikataulua. Tällaisessa tapauksessa on oltava asiasta erikseen yhteydessä kaupunginkanslian tietotekniikkayksikköön.

Kaupungilla on noin 900 tietojärjestelmäluetteloihin merkittyä tietojärjestelmää. Tietojärjestelmäluetteloita käytetään hyväksi muutoksen valmistelussa ja seurannassa. Virastojen ja liikelaitosten on huolehdittava tietojärjestelmäluettelossa olevien järjestelmiensä tietojen ajantasaisuudesta koko muutosprosessin ajan.

Tietojärjestelmiin voi kohdistua muutostarpeita, mikäli tietojärjestelmään on mm. rakennettu organisaatorakenne, järjestelmä käsittelee taloustietoa, henkilöstötietoa, järjestelmä hyödyntää kaupungin AD-järjestelmään tai järjestelmällä on liittyviä muihin kaupungin tietojärjestelmiin.

Tietojärjestelmien omistajavirastojen tulee turvata riittävät resurssit muutosten toteuttamiseksi aikataulussa. Tietojärjestelmiin kohdistuvien muutosten toteuttaminen sitoo henkilöstöresursseja niin kansliassa, virastoissa, kuin myös toimittajilla. Tietojärjestelmiin tehtävät laajat muutostyöt on projektoidaan ja niille on laadittaan projektisuunnitelma. Laajojen muutostöiden osalta projektien suunnittelu aloitetaan keväällä 2016. Pienet muutokset voidaan toteuttaa osana järjestelmien jatkuvaa pienkehitystä.

Virastoissa ja liikelaitoksissa ei tule käynnistää uusien palvelujen tai nykyisten palvelujen laajentamiseen tähtäviä uusia hankkeita. Hankkeet arvioidaan uudelleen sekä resurssien että aikataulun näkökulmasta osana talousarvioehdotuksen ja hankeohjelman valmistelua. Keskeinen tavoite on olemassa olevien

hankkeiden vieminen päätökseen. Erikseen on huomioitava kaupunkitasoiset kehittämissuunnitelmat, kuten Digitaalinen Helsinki -ohjelma ja siihen liittyvät kehittämistoimenpiteet.

Muutoksen kohteena olevat kokonaisuudet

Kaupungin perustietotekniikkaan kohdistuvat muutokset koordinoidaan kaupunginkanslian toimesta. Keskitettyjen tietotekniikkapalveluiden, kuten AD, osalta keskitetty tietotekniikka määrittelee järjestelmien rakenteen ja käyttöpolitiikat sekä määrittelee minkä tason ja mihin kohdistuvia toimeksiantoja tulevat toimialat saavat omiin rakenteisiinsa tilata toimittajilta tai toteuttaa itse.

Virastot tilaavat toimittajalta edellä mainittujen puitteiden mukaisesti käyttövaltuusryhmiä, jakeluryhmiä tai asetuksia ja lisäävät käyttäjiä tai tietokoneita hallitsemiinsa ryhmiin. Järjestelmän rakenteen ylläpito, hallinta ja kehittäminen keskitetään vahvasti ja sen käyttö hajautetaan mahdollisimman laajasti toimialoille.

Muut perustietotekniikan palvelut, kuten ryhmähakemistot, ja niihin tehtävät muutokset ja muutosten aikataulut määritellään myöhemmässä vaiheessa. Kaupungin runkoverkkoon ei ole uudistuksen vaikutuksesta tarve tehdä muutoksia. Lähiverkkoon ja sen hallintaan tehtävät mahdolliset muutokset määritellään myöhemmässä vaiheessa.

Keskitettyjen tietojärjestelmien kuten Ahjon, Lasken, keskitettyjen HR-järjestelmien sekä verkkopalvelujen hel.fi ja helmi muutostyöt toteutetaan kaupunginkanslian toimesta. Kaupunginkanslian vastuulla olevien tietojärjestelmien projektisuunnitelmat viestitään virastoille valmistelun edetessä.

Kaupunginkanslia on pyytänyt 18.4. virastoja ja liikelaitoksia tunnistamaan 26.4. mennessä ne toiminnan kannalta kriittiset tietojärjestelmät, joihin organisaatiouudistus aiheuttaa muutoksia sekä reunaehdot muutosten toteuttamiseksi. Virastot ja liikelaitokset tunnistavat tietojärjestelmäluetteloistaan ne järjestelmät, joihin kohdistuu muutostarpeita, sekä ne tietojärjestelmät, joiden muutokset on kriittistä toteuttaa 1.6.2017 mennessä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Virastot vastaavat näiden muutostöiden toteuttamisesta. Tämän lisäksi virastot ja liikelaitokset vastaavat omistamissaan tietojärjestelmissä olevista liittymistä ja niiden muutosten toteuttamisesta yllä mainittuihin kaupungin keskitettyihin tietojärjestelmiin.

Muutosten toteuttamisen reunaehdot ja riskit

Kanslian toimesta on arvioitu organisaatiouudistuksen toteuttamisen mahdollisuus keskitettyjen tietojärjestelmien näkökulmasta. Tehdyn arvioinnin pohjalta ei ole ilmennyt ehdottomia esteitä siirtä uuteen organisaatorakenteeseen 1.6.2017 lukien. Keskitettyjen tietojärjestelmien (Ahjo, Laske, Hijat) muutosten laajuus määrittelee organisaatiouudistuksen läpiviennille ja aikatauluille reunaehdot.

Lasken vaatimat muutokset määrittelevät monen muun tietojärjestelmän muutosten aikataulua. Lasken koko toiminta perustuu organisaatorakenteeseen, mistä syystä muutosten käynnistäminen ei ole mahdollista ennen organisaatorakenteen valmistumista. Laskeen tehtävien muutostöiden suunnitteluun ja toteuttamiseen tulee varata vähintään kuusi kuukautta. Organisaation ylläpidon on oltava tiedossa lokakuussa 2016. Tarkka organisaatio alimpaan tasoon (tulosityksiköt) oltava tiedossa alkuvuodesta 2017, jotta Lasken muutokset on mahdollista saada valmiiksi 31.3.2017 mennessä. Tällöin tulee Taskun (taloussuunnittelujärjestelmä) olla käyttövalmiina uuden organisaation talouden suunnittelua varten. Lasken rakenteen perusteella muodostetaan Hijatiin tehtävä organisaatiopuu. Alemmat organisaatiotiedot (toimintayksikkö ja työpiste) ja ohjelmallisesti toteutettavat henkilösirrot pitää ilmoittaa Talpaan 31.3.2017 mennessä, jotta hijatin muutokset saadaan toteutettua aikataulussa. Tämä asettaa aikataullisen

reunaehdon henkilöstövalinnoille. Ahjon muutostöiden valmistelu aloitetaan, kun ensimmäiset tiedot organisaatorakenteesta ovat käytettävissä. Organisaation rakenne on oltava tiedossa Ahjoa varten vuoden vaihteessa 2017.

Tiedot oltava:

10/2016	organisaation ylätason rakenne
11/2016	Hijatin laitostaso
12/2016	Lasken tulosityksiköt
3/2017	alemmat organisaatiotiedot (toimintayksikkö ja työpiste)
3/2017	ohjelmalliset henkilösiirrot Hijatissa
4/2017	käyttäjärühmät AD:ssa
5/2017	esimiestietojen päivitys

Riskit

Keskitettyihin tietojärjestelmiin liittyvien muutostöiden laajuus määrittelee muutoksen toteuttamiselle aikataululliset reunaehdot. Mikäli muutoshankkeen valmistelun aikataulut viivästyvät, vaarantuu tietojärjestelmiin tehtävien muutosten toteuttaminen. Tällöin riskinä on muun muassa päätösprosessin katkeaminen. Tämä on erityinen riski etenkin kesällä 2017, kun uusi valtuusto aloittaa toimikautensa. Talouden järjestelmiä varten on tietojen oltava aikataulussa, jotta kaupungin laskutus, talousarvion valmistelu ja tilinpäätöksen valmistelu eivät katkea. HR-järjestelmiin tarvittavat tiedot eivät voi viivästyä, tai palkanmaksu ja henkilöstöpäätöksien tekeminen hankaloituu.

Muutoshankkeen organisointi, seuranta ja johtaminen

Muutosten hallintaa ja seuranta varten perustetaan ICT-muutosten ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii tietotekniikkapäällikkö ja jäsenenä on tietohallinnon edustaja jokaiselta tulevalta toimialalta tai niistä hallintokunnista, joiden omistamiin järjestelmiin tulee oleellisia muutoksia. ICT-muutosten ohjausryhmä ohjaa ja koordinoi kaupungin ICT:n muutostöiden etenemistä kaupunkitasoisesti. Ohjausryhmä eskaloi mahdolliset ongelmatilanteet virastopäälliköille.

Tietojärjestelmämuutoksia toteutetaan linjaorganisaation mukaisesti virastoissa ja liikelaitoksissa ja niiden ICT-vastuuhenkilöt raportoivat ohjausryhmälle muutosten etenemisestä sekä siinä mahdollisesti esiintyvistä ongelmista.

Tuleville toimialoille muodostetaan nykyisistä virastoista ICT-ryhmät, jotka suunnittelevat tulevaan toimialaorganisaatioon pohjautuvat tietotekniset muutokset (esim. AD). ICT-ryhmät myös valmistelevat toimialajohtajille mahdolliset toimialan tietotekniikkaan liittyvät päätökset. Toimialoille perustettavat työryhmät toimivat yhteistyössä kaupunginkanslian muutosta valmistelevien projektien kanssa.

Kaupunginkansliaan perustetaan ICT-ryhmä muiden toimialojen mukaisesti. Ryhmän jäsenenä ovat keskeisten kaupunkiyhteisten tukipalvelujärjestelmien omistajat ja ryhmä seuraa kaupunkiyhteisten järjestelmien muutostöiden etenemistä sekä kaupunginkanslian omien tietojärjestelmiin kohdistuvien muutostöiden etenemistä.

Muutoshankkeen päätehtävät ja aikataulu

Hankkeen suunnittelu	4/2016
Hallintokuntien ohjeistus	4-5/2016
Kriittisten järjestelmien kartoitus	4-5/2016
Reunaehtojen tarkentaminen	5/2016
Muutossuunnitelman tarkentaminen	5/2016
Tietojärjestelmäkohtaisten vastuujakojen selventäminen (kanslia/virastot)	5-6/2016
Projektikohtaiset suunnitelmat	8-10/2016
Muutosten toteutus alkaa	10/2016-
Muutosten ensimmäinen vaihe valmis	1/2017
Muutosten toinen vaihe valmis	3/2017
Muutosten kolmas vaihe valmis	5/2017
Ei-kriittisten järjestelmien muutokset	3/2017-

Muutoshankkeen kustannukset

Kaupunginkanslia vastaa kaupunkiyhteisiin järjestelmiin tehtävien muutosten kustannuksista ja budjetoinnista. Hallintokunnat vastaavat omiin järjestelmiinsä ja niiden liittyviin tehtävien muutosten kustannuksista ja budjetoinnista talousarvioraamin puitteissa.

Kaupunkiyhteisten järjestelmien muutostöiden kustannuksiin on varattu vuodelle 2017 n. 2,5 milj. euroa.

Hallintokuntien järjestelmien muutostöiden kustannukset tarkentuvat toukokuun ja syksyn aikana.